

متن پرسش

با عرض سلام وخسته نباشید چند روز پیش که متوجه شدم یکی از دوستانم متاسفانه خودکشی کرده سوالات زیادی در ذهنم آمده که تقاضا میکنم لطف کنید پاسخ دهی ۱- آیا این فرد مخلد در آتش است؟ ۲- آیا مورد شفاعت قرار میگیرد؟ ۳- آیا دعا خیرات و صدقات به او میرسد؟ آیا جزو حق اناس است یا حق الله؟ و خلاصه عاقبتش چه می شود؟ با تشکر

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: یکی از موارد مسلم و قطعی محرمات شرعی عمل خودکشی است که در موارد متعددی از جمله آیات قرآن و احادیث ائمه - علیهم السلام - به حرمت و گناه بودن این عمل اشاره و تصریح شده است، از جمله در تفسیر آیه ۳۰ سوره نساء: (و خودکشی نکنید خداوند نسبت به شما مهربان است و هر کس این عمل را از روی تجاوز و ستم انجام دهد به زودی او را در آتش وارد خواهیم ساخت و این کار برای خدا آسان است. امام صادق - علیه السلام - فرمودند: هر کس خود را عمداً بکشد، پس او در آتش جهنم تا ابد خواهد بود. و از امام باقر - علیه السلام - روایت شده است: ان المؤمن بتلی بكل بلیة و یموت بكل میتة الا انه لا یقتل نفسه؛ همانا ممکن است مؤمن به هر بلایی مبتلا شود و به هر (نوع) مرگی بمیرد اما هیچ گاه خود را نمی‌کشد. لذا در حرمت و قبح این عمل در نزد شرع جای هیچ شک و شبهه‌ای نیست، هرچند بعضی افراد و مکاتب در مواردی این عمل را جایز بدانند، در دین اسلام قابل پذیرش نخواهد بود، البته باید توجه داشت که عملی مانند عملیات استشهادی و فدا کردن خود برای از بین بردن دشمن در حقیقت جهاد و دفاع از مال و ناموس و دین است و خودکشی محسوب نمی‌شود بلکه نوعی از خودگذشتگی و ایثار است. اما نسبت به جایگاه آخرت کسی که خودکشی کرده است، از روایات گذشته روشن شد که جایگاه او در جهنم است و در حقیقت مبنای فهم حرمت و قبح یک عمل در نزد شارع و روایات اهل بیت - علیهم السلام - این است که اگر وعده عذاب و عقاب در جهنم برای آن عمل داده شود آن عمل جزء محرمات محسوب می‌شود و لو لفظ حرام در مورد آن استفاده نشده باشد. اما این سؤال که آیا کسی که مرتکب چنین گناهی شده است استحقاق شفاعت شافعان در روز قیامت را خواهد داشت یا خیر. در آیات قرآن و روایات شرایطی را برای شفاعت شونندگان ذکر شده است که اگر کسی این صفات و شرایط را داشته باشد مورد شفاعت پیامبر و ائمه و سایر شفعا قرار می‌گیرد که از جمله آنها: ۱. شرک نورزیدن به خدا است، پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله - می‌فرمایند: من شفاعت می‌کنم اگر خدا بخواهد برای کسی که

می‌میرد و ذره‌ای به خدا شرک نرزد. ۲. اقرار به شهادتین با اخلاص: رسول الله می‌فرماید: شفاعت من برای کسی است که شهادت (لا اله الا الله) دهد و مخلص باشد و قلبش زبانش را تصدیق می‌کند و زبانش قلبش را. ۳. دشمنی نداشتن با اهل بیت که کسی که بغض و دشمنی اهل بیت را در دل داشته باشد به شفاعت نائل نمی‌شود. ۴. داشتن ولاء و محبت و عهد که مصداق بارز اهل بیت عصمت و طهارت هستند. آن چه از این موارد استناد می‌شود که در حقیقت شرایط ایمان است، این که کسی که با ایمان از دنیا برود به این معنا که تصدیق و اقرار قلبی به باورهای دینی داشته باشد، و منکر آنها نباشد این ایمان در دنیا و آخرت برای او نتایجی را به دنبال خواهد داشت، در دنیا مال و جان و آبروی او محترم است، لذا کسی که به ظاهر و زبان اقرار به ایمان کرده باشد و انکار دین نکرده باشد تمام احکام مسلمانان بر او بار خواهد شد، حتی اگر خودکشی کرده باشد و در آخرت اگر با ایمان مرده باشد و لو گنهکار باشد که ممکن است مؤمن دارای لغزش و گناه باشد ولی از ایمان خارج نشده باشد و به کفر و شرک نرسیده باشد و صفات و شرایط شفاعت شونندگان را داشته باشد، امکان شفاعت شافعان برای او وجود خواهد داشت. و البته روشن است که ایمان برای کسی تا قیامت باقی خواهند که ایمان را تا لحظه مردن حفظ کند و با ایمان از دنیا برود، می‌تواند امید به شفاعت هم داشته باشد. و چه بسا افرادی بوده‌اند که ظاهراً مومن بودند اما در آخرین لحظات مرگ منکر آن شده‌اند. برای مطالعه بیشتر:

۱. معاد در قرآن، ج ۵، استاد جوادی آملی، چ اول، انتشارات اسراء. ۲. گناهان کبیره، شهید دستغیب.
۳. الهیات و معارف اسلامی، استاد سبحانی، انتشارات توحید. .. موفق باشید